

روش‌های مبارزه با جوندگان – بخش دوم

PTMP/SK/R&D/A/Rodentia05 /03072022

مقدمه

جمعیت جوندگان به وسیله منابع غذایی غنی که توسط سیستم کشاورزی تولید می‌شود، رشد می‌کنند و حتی کودهای کشاورزی بر افزایش جمعیت آنها اثر گذار است. استفاده از کنترل جوندگان اغلب زمان‌بندی ضعیف یا ناکافی است، به طوری که جمعیت‌ها به سرعت بهبود می‌یابند، یا در غیر این صورت کنترل در پاسخ به تعداد زیاد جوندگان، پس از وارد شدن آسیب انجام می‌شود که ما به درک بهتری از مبادله بین هزینه‌ها و مزایای کنترل نیاز داریم.

روش‌های مبارزه با جوندگان

پ – رات‌پروفینگ: در اماکن، ساختمان‌ها، انبارها و... مسلماً یکی از مهم‌ترین روش‌های مبارزه رات‌پروفینگ بوده که حتی در صورت استفاده از سایر روش‌های مبارزه باز هم می‌بایست آن را انجام دهیم. رات‌پروفینگ عبارت از تعدادی روش مکانیکی و فیزیکی ساده بوده که مجموعاً ضمن به‌سازی محیط و محل، باعث می‌گردند که از ورود، استقرار، لانه‌گزینی، تولید مثل، تغذیه و خسارت جوندگان جلوگیری شود. بستن راه‌های ورود، مرتب‌سازی محیط، دورکردن مواد غذایی از دسترس جونده و... از جمله این روش‌هاست. لازم به ذکر است که این روش‌ها غالباً بسیار ساده، راحت، ارزان ولی مهم بوده و بر حسب محل مورد نظری می‌توانند متفاوت باشند.

ت – بستن دور تنه درختان و استفاده از مواد دورکننده: خرگوش‌ها به خصوص در فصل پاییز و زمستان به علت کمبود مواد غذایی به تغذیه از پوست تنه درختان رو می‌آورند و در نتیجه این عمل درختان معمولاً خشک و نابود می‌شوند (شکل ۱).

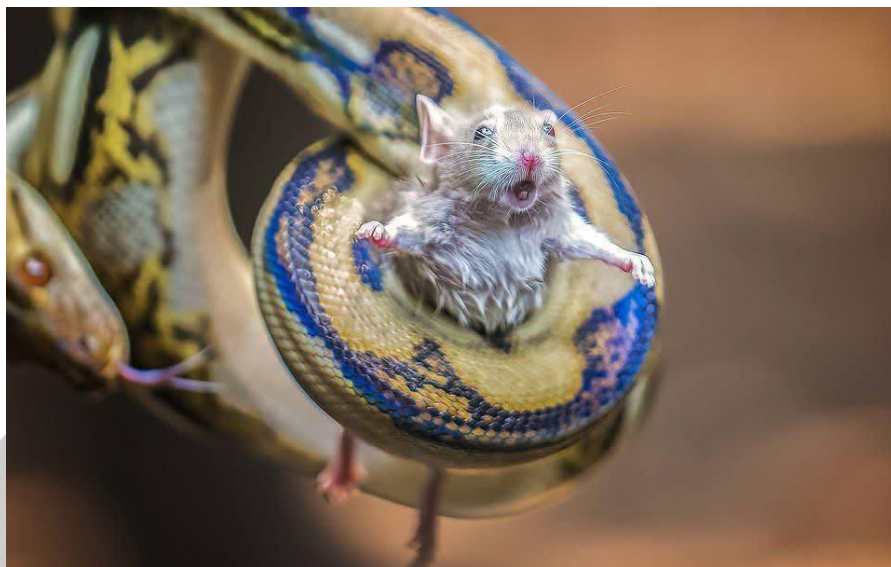

شکل ۱- خرگوش‌ها نیز از جمله جوندگان زبان‌آور در کشاورزی در فصول مختلف هستند.

نمونه این نوع خسارت در استان کرمانشاه به فراوانی دیده می‌شود. در چنین مواردی یکی از بهترین روش‌ها بستن دور تنه درخت با چیزهایی مثل گونی و مقوای ضخیم می‌باشد که در صورت کاربرد مواد دورکننده و ضد تغذیه، تاثیر آن دو چندان خواهد شد. لازم به ذکر است که تغذیه از پوست تنه درختان، توسط جوندگانی مثل موش مغان هم گزارش شده است.

ث – مبارزه بیولوژیک: نکته مهمی که در مبارزه بیولوژیک با جوندگان باید در نظر داشت این است که، پرورش و رهاسازی دشمنان طبیعی آنها، عملاً نه منطقی بوده و نه ممکن است. لذا فقط باید به حفاظت و حمایت از دشمنان طبیعی جوندگان اهتمام کنیم که همین کار نیز تاثیر خوبی خواهد داشت. شکارچی‌ها اغلب اوقات در کنترل جوندگان مؤثر هستند. لذا، توجه داشتن به آنها در برنامه‌های کنترل بلندمدت بسیار مهم است. از بهترین شکارچی‌ها، گربه، شاهین، جغد، کلاغ، مار و گوشت‌خوارانی نظیر روباه و شغال می‌باشند که به خصوص از میکروتوس‌ها به خوبی تغذیه می‌کنند. به نظر می‌رسد که نصب یک میله عمودی یا تیرک چوبی با ارتفاع ۸ تا ۱۰ فوت و عرض ۲ تا ۶ فوت (برای نشستن پرندگان شکاری) می‌تواند به کنترل بلند مدت جوندگان کمک کند. مارها نیز از شکارچیان مفید جوندگان کوچک هستند لذا نباید آنها را بی‌دلیل از بین برد (شکل ۲).

شکل ۲- مارها از شکارچیان مفید جوندگان کوچک هستند.

ج - مبارزه زراعی: در بین روش‌های مختلف زراعی شخم زدن و آبیاری به خصوص در اواخر فصل زراعی بسیار مناسب و مؤثر می‌باشند. موش مغان و موش کور که از مهم‌ترین جوندگان هستند به کمک این روش‌ها به خوبی کنترل می‌شوند. یکی دیگر از نکات فنی مهم، کاهش زیستگاه‌ها می‌باشد. مثال، جاهایی که مالچ‌ها و باقیمانده محصول رها شده، مناطقی که پوشش گیاهی متراکم و وسیعی دارند، از جمله زیستگاه‌های خوب و مکان‌های لانه‌گذاری مناسب جوندگان هستند. بنابراین در اطراف مزارع باید پوشش گیاهی متراکم را از بین برد زیرا علاوه بر کاهش زیستگاه، موجب می‌گردد که میکروتوس‌ها در معرض دید شکارچی‌ها هم قرار بگیرند. لذا پاکسازی علف‌های اطراف باغات میوه، گلخانه‌ها یا مزارع بسیار مهم می‌باشد.

منبع

محبوب، سید مهدی (۱۳۹۴). جوندگان مهم زیان آور در کشاورزی و دستورالعمل فنی اجرایی مبارزه با آنها، دانشگاه کرمانشاه.

